

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.IV.20.867/2021/6.

A tanács tagjai:

Dr. Kovács Zsuzsanna a tanács elnöke

Dr. Dzsula Marianna előadó bíró

Dr. Stark Marianna bíró

A felperes:

felperes (cím)

A felperes képviselője:

Dr. Horváth Balázs ügyvéd (cím1)

Az alperes:

alperes (cím2)

Az alperes képviselője:

Schiffer és Társai Ügyvédi Iroda (cím3, ügyintéző: dr. Schiffer András ügyvéd)

A per tárgya:

Személyiségi jog megsértése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

A felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 17.Pf.20.187/2021/5.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 62.P.21.233/2020/14.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezését – a másodfokú eljárási költség és illeték viselésére is kiterjedően – hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróság ítéletét helyben hagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek összesen 76.200 (hetvenhatezerkétszáz) forint másodfokú és felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt összesen 150.000 (százötvenezer) forint másodfokú és felülvizsgálati eljárási illetéket a felperes köteles – külön felhívásra – az államnak megtéríteni.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes közismert vállalkozó, a miniszterelnök veje. Az érdekeltségébe tartozó ingatlanbefektetéssel és ingatlanfejlesztéssel foglalkozó név nevű cégcsoport a helységi ingatlanpiac meghatározó szereplője. Az alperest 2019. október 13-án helység főpolgármesterének választották. A választási kampányban a főpolgármester-jelölti programja egyik elemeként, a társadalmi különbségek csökkentése érdekében olyan adónem bevezetését javasolta, amelyet a vagyonosabbaknak, a mintegy félmilliárd forint értékű helységi ingatlanok tulajdonosainak kell majd megfizetnie. A beszedett adót pedig a lakhatási válság enyhítésére, a fiatalok lakáshoz jutásának segítésére, bérlet programra és a rossz állapotú önkormányzati lakások felújítására javasolta fordítani. Az új adót „felperes-adó”-nak (a továbbiakban: sérelmezett kifejezés) nevezte el, amely a „felső tízezer” 1%-os hozzájárulása lett volna a közösség céljaihoz. Az alperes a kampánya során a kivetni szándékozott adóról számos alkalommal beszélt, és a sérelmezett kifejezést rendszeresen használta. Az index.hu internetes portálon 2019. június 11-én megjelent interjúban ismertette a bevezetendő adóval kapcsolatos elképzeléseit, hivatalos weboldalán pedig a "programom" menüpontban található „Bevezetjük a felperes-adót” alcímben mutatta be a javaslatot. A Facebook közösségi oldalán, bárki számára hozzáférhetően közzétett bejegyzéseiben, videóiban, élő bejelentkezéseiben több alkalommal beszélt róla. A bejegyzéseket több helyen a felperes arcképével illusztrálta.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[2] A felperes keresetében kérte annak megállapítását, hogy az alperes megsértette a névviseléshez fűződő, valamint a becsülethez való személyiségi jogát azzal, hogy a „felperes-adó” kifejezés használatával és terjesztésével a nevét jogosulatlan felhasználta. Kérte az alperes kötelezését a jogsértés abbahagyására, valamennyi közleményéből a „felperes-adó” kifejezés és az erre vonatkozó, tartalom, kép törlésére, az alperes eltiltását a további

jogsértéstől, saját költségén nyilvános bocsánatkérő közlemény közzétételével elégtételadásra, valamint 1.000.000 forint sérelemdíj megfizetésére kötelezését. Álláspontja szerint az alperes a kampánya során a közösségi médiában több alkalommal is súlyosan megsértette a névviseléshez és becsülethez való jogát, amikor az általa bevezetni kívánt adónemet róla nevezte el, és a személyét súlyosan sértő, lealacsonyító kijelentéseket, a személyét lejárató nyilatkozatokat tett, amelyekből arra lehetett következtetni, hogy ő a helységiek kárára jogellenesen gazdagodott meg.

[3] Az alperes a kereset elutasítását kérte. Védekezése szerint a sérelmezett kifejezést a közteherviselés és azzal összefüggésben az állami, önkormányzati újraelosztás mint közügy megvitatása körében használta, amely az Alaptörvény által védett tevékenység. A felperes személye a miniszterelnök közeli hozzátartozójaként és a gazdasági életben való részvétele, vagyonosodása, közpénzeket és közbeszerzéseket érintő ügyeihez kapcsolódóan közérdeklődésre tart számot, ezért e témákban való megnyilatkozásokat fokozottan tűrni köteles, a sérelmezett kifejezés pedig nem öncélú sértegetés volt. A felperes kivételes közszereplő, aki önként lépett a nyilvánosság elé. A köztudatban Magyarország leggazdagabb emberei között tartják számon, az ingatlanfejlesztés területén piacbefolyásoló erővel rendelkezik. A névviseléshez való jog egyébként is csak a személynevek érintett hozzájárulása nélküli kereskedelmi célú felhasználásával szemben szab korlátot. Vitatta a sérelemdíj jogalapját és összegszerűségét is.

Az első- és másodfokú ítélet

[4] Az elsőfokú bíróság ítéletében a keresetet elutasította.

[5] Az elsőfokú bíróság indokolása szerint a felperes tevékenysége, családi kapcsolata, illetőleg közszereplései alapján kivételes közszereplőnek tekinthető. A közteherviseléssel, adózással összefüggő kérdések a közügyek közé tartoznak, amelyek egy választási kampányban hangsúlyos szerepet kapnak, és az alperes a választási kampányban vetette fel ezt a témát. A felperes az ingatlanpiac egyik legjelentősebb vállalkozója, ezért személyének összekapcsolása a nagy értékű helységi ingatlanok utáni közteherviseléssel nem okszerűtlen, a sérelmezett kifejezés a véleménynyilvánítás körébe tartozó közlés. A névviseléshez való jog a személy másoktól való megkülönböztethetőségét biztosítja. Ezért az a körülmény, hogy a felperes nem járult hozzá az adónem róla való elnevezéséhez, önmagában még nem eredményezi a névviseléshez való jogának a megsértését. Ezzel ugyanis az alperes nem gátolta a felperest a névviselésében, nem gúnynévként használta. A névviseléshez való jog ugyanis a személyneveknek az érintett hozzájárulása nélküli, kereskedelmi célból történő felhasználásával szemben jelent korlátot.

[6] A becsülethez való jog megsértését az elsőfokú bíróság azért nem tartotta megállapíthatónak, mert megítélése szerint a felperes családnevének az adózással való együttes említése nem minősül öncélú sértegetésnek, kifejezésmódjában sem indokolatlanul bántó véleménynyilvánítás. Az Alaptörvény rendelkezéseire hivatkozva kifejtette, hogy a közteherviselés mindenkinek képessége és lehetőségei szerint kötelessége, amelyben mindenki teherbíró képességének arányában köteles részt venni. Az alperes választási kampányban a felperes üzleti életben folytatott tevékenységével összefüggésben, a bevezetendő adó céljának közérthetőbbé tétele érdekében használta az alperes nevét. A felperes tűrési küszöbének a határa az emberi méltóság megsértése. A sérelmezett kifejezés azonban nem lépte át ezt a határt, amelynek megállapítását a felperes szubjektív érzete

önmagában nem alapozza meg. Minderre tekintettel az elsőfokú bíróság a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) Ptk. 2:42. § d) pontja és 2:49. §-a alapján a névviseléshez való jog, valamint a Ptk. 2:45. § (1) bekezdése alapján a becsület sérelmét nem tartotta megállapíthatónak.

[7] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és megállapította, hogy az alperes a felperes nevének jogosulatlan felhasználásával, a „felperes-adó” kifejezés használatával és terjesztésével megsértette a felperes névviseléshez való jogát. Kötelezte az alperest a jogsértés abbahagyására, valamint arra, hogy valamennyi közleményéből törölje a „felperes-adó” kifejezést, eltiltotta a további jogsértéstől és kötelezte, hogy saját költségén adjon megfelelő elégtételt az alábbi nyilvános bocsánatkérő közlemény közzétételével: „A kampányom során a közösségi médiában több alkalommal is súlyosan megsértettem felperes névviseléshez fűződő jogát, amikor az általam bevezetni kívánt adónemet róla neveztem el. Mindezt elnézést kérek”. Kötelezte továbbá az alperest 500.000 forint sérelemdíj megfizetésére. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

[8] A másodfokú bíróság megállapítása szerint a felperes nem kifogásolta az alperes részéről a vagyoni helyzetére, gazdasági tevékenységére vonatkozó tényállításait, ezért azokat a felperes a fellebbezésében már nem sérelmezhetette. A másodfokú bíróság egyetértve az elsőfokú bírósággal hangsúlyozta, hogy az önkormányzati választási kampányban egy bevezetendő adó közéleti kérdésnek minősül, amit az egyik jelölt programpontjaként tett kampánytémává. Ezért az alperes által bevezetni javasolt új adónemet, és annak felperesről való elnevezését ebben a szélesebb kontextusban kell vizsgálni. A felperes ugyan nem indult a közéleti vitának fórumot teremtő önkormányzati választáson, közhatalmat sem gyakorolt, de a gazdagok adóztatásának kérdése érinthette őt is. Ezért az egyedi mérlegelés alapján - ezzel a témával kapcsolatos közéleti vitákban - a felperes kivételes közszereplőnek tekinthető. A személyiségi jogainak érvényesítése során a Ptk. 2:44. §-a alapján fokozott tűrés kötelezettség terheli.

[9] A másodfokú bíróság kifejtette, hogy a névviseléshez való jog megsértése kiterjed minden olyan esetre, amikor a jogosulatlan névhasználó nemcsak saját maga megjelölésére, hanem bármilyen más módon, engedély nélkül, a névtulajdonos számára el nem fogadható, számára hátrányos kontextusban használja akár a pontos nevét, vagy akár csak a családnevét. Az is idetartozik, ha valamilyen gúnynevet kapcsol a névtulajdonos személyéhez. A névviselési jog megsértését nem lehet azokra az esetekre szorítani, amikor valaki kereskedelmi, gazdasági vagy reklám célból használja más nevét engedély nélkül. Azok az esetek is idetartoznak, amikor a névhasználó nem konkrét, „forintra váltható” gazdasági előny érdekében használja, torzítja más nevét, hanem bármilyen más hasznot, előnyt remél attól. A névhasználati tilalom tehát a perbelihez hasonló esetekre is vonatkozik, amelyek ugyancsak a névviseléshez való jog sérelmét jelentik. Az alperes új adónemmel kapcsolatos névválasztását magyarázó közlései alapján ugyanis egyértelmű, hogy a felperes ugyan nem gazdasági előnyök, de választási esélyeinek javítása, azaz politikai haszonszerzés érdekében, a felperessel szembeni vélt negatív társadalmi értékítéletet kiaknázandó nevezte el az új adónemet éppen a felperesről. „Erre tekintettel tehát az elnevezés attól függően sértheti a felperes névviseléshez fűződő személyiségi jogát, hogy az ő magasabb tűrés küszöbe feletti mértékben sérelmes-e nevének az adott fogalommal, azaz a gazdagokra kivetendő extra adóval való összekapcsolása.”

[10] A jogerős ítélet további indokolása szerint az adott esetben a felperes személye a vezetékneve ritka előfordulása, az adónem bevezetésének indoka körében a személyére való konkrét utalások miatt, továbbá mert az alperes a témával kapcsolatos közléseiben a felperes arcképét is megjelenítette, pusztán a vezetéknev alapján is beazonosítható volt. A felperes

nevének egy adott adónemhez való felhasználása önmagában ugyan nem jogsértő, a név használata azért lehet sérelmes a felperes számára, mert az adónemnek az alanyi köre egy negatív társadalmi megítélés alá eső csoport. Az adónem bevezetéséhez fűzött és számos alkalommal megfogalmazott indokolás alapján az alperes az új adót egy olyan társadalmi csoportra javasolta kivetni, akik vagyonukat nem tisztességes, nem becsületes módon, hanem a helységek kárára szerezték. Az új adó azért szükséges, hogy az elvett közvagyon egy részét visszaszerezzék tőlük. Az alperes lényegében a felperest is ebbe a csoportba tartozónak minősítette. Ez a véleményalkotás – a PK 12. számú állásfoglalás alapján – az alperes kommunikációjából egyértelműen következik. Arra azonban a perben semmilyen adat nem merült fel, hogy a felperes valóban ebbe – az alperes által tervezett adó alanyaként meghatározott – negatív társadalmi megítélés alá eső csoportba tartozna. Nem bizonyított, hogy a felperes a vagyont jogtalanul, a helységek kárára, méltatlanul, tisztességtelen úton szerezte volna. Így tehát nevének ilyen módon való engedély nélküli felhasználása egyértelműen sértő. A másodfokú bíróság megítélése szerint a névválasztás motivációjával - a felperes neve segítségével megjelölt fogalom érintettjeihez, azaz a társadalom többsége rovására gazdagodó leendő adóalanyokhoz kapcsolódó társadalmi elutasítás foka - a felperesnek okozott sérelem mértékére tekintettel a jogosulatlan névhasználat sérelmes a felperes számára, ezért azt nem köteles tűrni. Ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a névviselési jog megsértése tekintetében a Pp. 383. § (2) bekezdés második fordulata alapján megváltoztatta, és a Ptk. 2:51. § (1) bekezdés a)-d) pontjai szerinti jogkövetkezményeket alkalmazta.

[11] A másodfokú bíróság a becsület megsértése tárgyában egyetértett az elsőfokú bíróság keresetet elutasító álláspontjával, miszerint a sérelmezett közlés kifejezés módjában nem indokolatlanul bántó.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[12] A jogerős ítélet ellen az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben a keresetnek részben helyt adó rendelkezés hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság ítéletének a helybenhagyását kérte. Megsértett jogszabályként a Ptk. 2:44. §-át, a 2:49. §-át, a Pp.346. § (5) bekezdését jelölte meg. Hivatkozott az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdésének, valamint a PK 12. és a PK 14. számú állásfoglalásnak a megsértésére is.

[13] Felülvizsgálati álláspontja szerint a másodfokú bíróság aggálytalanul mérte össze a becsülethez és jóhírnévhez fűződő jogokat a Ptk. 2:44. §-ának rendelkezésével, és alkalmazta az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdéséből fakadó, az Alkotmánybíróság 7/2014. (III. 7.) AB határozatában kifejtett jogelveket a szólásszabadság korlátozhatóságáról alapjogi kollízió esetén. Figyelmén kívül hagyta ugyanakkor, hogy a sérelmezett kifejezés kiemelt közügyben, választási kampányban, a kivételes közszereplő felperest érintő politikai véleménynyilvánításként hangzott el.

[14] Az alperes érvelése szerint az Alkotmánybíróság a határozataiban nem különböztet a személyiségvédelmi eszközök között, általában vonja meg a közszereplőket is megillető személyiségvédelem, valamint a véleményszabadság közti határvonalat. A perbe vitt Ptk. 2:45. §-ában és Ptk. 2:49. §-ában biztosított jogok egyaránt a személyiségvédelem egyes – nevesített - eszközei. Ezért nincs elvi alapja annak, hogy azonos tényállás mellett, az eljáró bíróság eltérő mércével jelölje ki a véleményszabadság határvonalát a különböző személyiségvédelmi eszközök esetén. Közéleti vitában a névviseléshez való jog nem lehet

„mentőkötele” a becsületvédelemnek. A jogerős ítélet ugyanazt a sérelmezett közlést ítéli a névviseléshez való jogba ütközőnek, amellyel kapcsolatban a jóhírnévhez és becsülethez való jog vonatkozásában a felperes fokozott tűrési kötelezettségét állapítja meg.

[15] Hivatkozott arra is, hogy a konkrét esetben a jogerős ítélet indokolásának logikája alapján, amennyiben az alperes nyíltan fogalmazza meg azt, amit a másodfokú bíróság a sérelmezett kifejezésből „kiolvasott”, (a felperes a vagyonát jogtalanul, a helységek kárára, méltatlanul, tisztességtelen úton szerezte), úgy egyáltalán nem követett volna el jogsértést.

[16] A Kúria Pfv.IV.20.044/2019/8. számú határozatában kifejtett jogértelmezés szerint a bíróságnak nem a felperes személyes sértettség-érzéséből kell kiindulnia, helyette külső, objektív szemlélet alapján kell megítélnie, hogy az adott szövegösszefüggések alapján történt-e jogsértés. Ebből pedig az következik, hogy a névviseléshez való jog és a véleménynyilvánítás szabadságának kollíziójánál pontosan ugyanazt a mérlegelést kell elvégezni, mint a jóhírnévhez, becsülethez való jog és a véleményszabadság összemérésénél. A jogerős ítélet nem ad számot arról, hogy a felperes számára „egyértelműen sértő és hátrányos”, őt a „társadalom többsége rovására gazdagodó leendő alanyok” közé soroló közlés jogellenessége mennyiben szükséges és arányos korlátozása az alperes véleményszabadságának, egy közügyről, választási kampányban folytatott közéleti vitában.

[17] Az alperes további érvelése szerint a korábbi szabályozáshoz képest a Ptk. 2:49. §-a nem tartalmaz kiterjesztő értelmezést megalapozó általános névjogi klauzulát, ezért a jogerős ítélet a jogszabályt sértve értelmezte szélesebben a névviselési jog megsértését az ítélkezési gyakorlatra hivatkozással. A másodfokú bíróság a felperes sérelmének a mérlegelése során a Pp. 364.§-a alapján irányadó 346.§ (5) bekezdését megsértve figyelmen kívül hagyta azt a periratokból kiolvasható körülményt is, hogy a felperes családnevét már viseli egy családja által elnevezett és a felperes lakcímeiként is szereplő terület.

[18] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte, annak helyes indokai alapján. Hangsúlyozta, hogy a Ptk. 2:44.§-a alapján kivételes közszereplőként –a Kúria Pfv.IV.20.335/2018/6. számú ítélete alapján – a fokozott tűrési kötelezettsége kimerül abban, hogy közérdeklődésre számot tartó témában a nyilvánosság előtt kérdéseket intézzenek hozzá. A tűrési kötelezettsége azonban a neve olyan adónemmel való összekapcsolására, amelynek alanyi köre egy negatív társadalmi megítélés alá eső csoport, nem terjed ki.

A Kúria döntése és jogi indokai

[19] A Kúria a Pp. 423. § (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálat során - meghatározott kivételektől eltekintve - a felülvizsgálati és csatlakozó felülvizsgálati kérelem korlátai között, az ott megjelölt jogszabályok, illetve a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérés tekintetében vizsgálja a jogerős ítélet jogszabálysértő, illetve a kúriai határozattól jogkérdésben való eltérő voltát. A jogerős ítéletnek a perben sérelmezett kifejezéssel a becsület megsértésének megállapítása iránti keresetet elutasító rendelkezése felülvizsgálattal nem volt támadott.

[20] A felülvizsgálati kérelem a következők szerint alapos.

[21] A személyiségi jogok általános védelme körében a Ptk. 2:42. § (2) bekezdése rendelkezik arról, hogy az emberi méltóságot és az abból fakadó személyiségi jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani; a személyiségi jogok e törvény védelme alatt állnak.

Ezzel összefüggésben a nevesített személyiségi jogok között a Ptk. 2:43. § f) pontja a névviselési jog megsértésének általános tilalmát fogalmazza meg.

[22] A Ptk. 2:49. § (1) bekezdése alapján az irodalmi, művészeti, tudományos vagy közéleti szerepléssel járó tevékenységet felvett névvel is lehet folytatni, ha ez nem jár mások lényeges jogi érdekének sérelmével. A (2) bekezdés értelmében ha az irodalmi, művészeti, tudományos vagy közéleti szerepléssel járó tevékenységet folytató személy neve összetéveszthető a már korábban is hasonló tevékenységet folytató személy nevével, az érintett személy kérelmére a név - e tevékenység gyakorlása során - megkülönböztető toldással vagy elhagyással használható.

[23] A névviseléshez való jog alapvetően a személy azonosítását és másoktól való megkülönböztetését biztosítja, de a személyiségvédelem általános tartalmából eredően a más nevének a tiszteletben tartására is kötelez. Így magában foglalja azt, hogy a személy a nevét zavartalanul használhassa, titokban tartsa, vagy éppen nyilvánosságra hozza, illetve a jogosan viselt azonos vagy hasonló név használatával ne éljenek vissza, a névviselési jogot ne vonják kétségbe, ne sértsék más személy nevéhez fűződő jogos érdekeit.

[24] A Kúria nem értett egyet az alperesnek azzal az érvelésével, amely tartalmilag azt kifogásolta, hogy miután a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 77. § (1) bekezdésének rendelkezéséhez (mindenkinek joga van a névviseléshez) hasonlóan a Ptk. 2:49. §-a nem tartalmaz kiterjesztő értelmezést megalapozó általános névjogi klauzulát, a jogerős ítélet - a régi Ptk. rendelkezésein alapuló bírói gyakorlatra hivatkozva - a névviselési jog tartalmát jogszabályt sértve értelmezte kiterjesztően.

[25] A Ptk. 2:49. § (1) és (2) bekezdése a Ptk. 2:43. § f) pontjában nevesített személyiségvédelem általános tartalmi köréhez képest állapít meg konkrét szabályokat az irodalmi, művészeti, tudományos vagy közéleti szerepléssel járó tevékenységet folytató személyek névhasználatával összefüggésben. Ez a szabályozás azonban nem jelenti azt, hogy a névviseléshez kapcsolódó jogi védelem kimerül a felvett név használatának védelmében, valamint az ugyanazon területen tevékenykedő személyek megkülönböztető toldással vagy elhagyással történő névhasználatának szabályozásában. A névviselési jog tartalmát és a jogsértés módját a Ptk. nem határozza meg. A névviseléshez való jog a Ptk. 2:42. § (2) bekezdésében megfogalmazott személyiségvédelem általános körén belül azonban magában foglalja azt, hogy a jogosult mindenki más jogellenes cselekvését kizárhatja, ami őt a személynevének használatával a személyiségében zavarja.

[26] A Ptk. a névviselési jog szabályai között már nem tartalmazza a régi Ptk. 77. § (4) bekezdésében meghatározott más személy nevének vagy máséhoz hasonló névnek a jogosulatlan használatával megvalósuló névjog megsértésének (névbitorlás) általános szabályát. A névviseléshez való jog megsértése ugyanis nem csupán más nevének a használó által saját azonosítására való jogosulatlan használatával valósulhat meg. Nem kizárt a jogsértés megállapítása olyan esetekben, ha más személy nevét - jogosulatlanul - nem a személynév eredeti rendeltetésének megfelelő körben, azaz nem személynévként használják fel [Dr. Törő Károly: Személyiségvédelem a polgári jogban, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, helység, 1979., 345. old.]. A személynév az egyediesítő, megkülönböztető funkciójából eredően valakinek a személyét jelöli, a személyiséghez szorosan kapcsolódik. A más nevének a személynév eredeti rendeltetésétől eltérő körben történő jogosulatlan használata a személyiségi jogok tiszteletben tartásának követelményébe ütközik, a név jogosulatlan használatát jelenti. A névviseléshez való jog ilyen esetben rendszerint az emberi méltóságból fakadó más személyiségi jogokkal (jóhírnév, becsület, magánszféra védelmével) együtt szenved sérelmet. Mindebből következően az elsőfokú bíróság téves indokok alapján

állapította meg a jogsértés hiányát önmagában amiatt, hogy az alperes a felperest nem akadályozta meg a nevének viselésében.

[27] A Kúria a perbeli jogvita megítélése során abból indult ki, hogy az Alkotmánybíróság az 58/2001. (XII. 7.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh.) - megerősítve az Alaptörvény hatályba lépése után a 27/2015. (VII. 21.) AB határozatban - önálló alapjognak tekintette a névjogot, rögzítve, hogy mindenkinek joga van a saját nevéhez és annak viseléséhez. Az Abh. egyrészt korlátozhatatlan alapvető jogként definiálta, hogy a meglévő - állam által regisztrált - neve senkitől sem vehető el, illetve az állam az érintett beleegyezése nélkül senkinek a nevét nem változtathatja meg. Másrészt kimondta, hogy a névjog egyes részjogosítványai - így a névválasztáshoz, a névváltoztatáshoz, illetve a névmódosításhoz való jog - a szükségesség és arányosság tesztje alapján korlátozhatók. Ez a korlátozás arra az esetre is alkalmazandó, ha a sérelmezett névhasználatra a véleménynyilvánítás szabadságának fokozott védelme vonatkozik. Ezért a bíróságoknak a névviseléshez való jog más, azonos szinten védett jogokkal – elsősorban a szólásszabadsággal és a véleménynyilvánítás szabadságával – való konfliktusának megítélésénél két azonos szinten védett jog gyakorlását kell összemérnie a korlátozás szükségességének és arányosságának szem előtt tartásával.

[28] A másodfokú bíróság a jogvita elbírálása során - az Alkotmánybíróság által az alapjogi kollízió elbírálása esetén alkalmazandó szempontrendszer alapján - helytállóan vonta az értékelés körébe és a Kúria is meghatározó jelentőséget tulajdonított annak, hogy a sérelmezett kifejezés a közlés témája alapján közéleti vita körébe tartozó kérdésben, választási kampány időszakában hangzott el, amellyel a közszereplő alperes a politikai véleményét fejezte ki, ezért ahhoz fokozottabb alkotmányos védelem kapcsolódik {3308/2020. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [28], 7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [17],[47]}. A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a perbeli esetben az átlagosnál fokozottabb tűrés kötelezettséget megalapozó ún. kivételes közszereplői minőségét már maga sem vitatta. Téves ugyanakkor a felperesnek az az érvelése, miszerint a Kúria már megállapította, hogy e fokozott tűrés kötelezettsége kimerül abban, hogy hozzá közérdeklődésre számot tartó témákban kérdéseket intézhetnek.

[29] Az Alkotmánybíróság jogértelmezése szerint a közszereplői minőség megállapítása mindig egyedi mérlegelés tárgya. A közszereplők köre szélesebb a közhatalmat gyakorló személyek és a közszereplő politikusok körénél. Olyan személyeknek is lehetősége nyílik egy-egy közéleti vita aktív alakítójává válni, akik korábban - státuszuk alapján - nem tartoztak a közszereplő fogalmi körébe. Ezek a személyek az ún. kivételes közszereplők {3145/2018. (V. 7.) AB határozat, Indokolás, [42]-[47]}. Ebből következően a közéleti témákban, a gazdasági életben vállalt szerepéből adódóan a felperes tűrés kötelezettségének határát is esetenként, a per adatai alapján szükséges megítélni.

[30] A felperes hivatkozásával szemben, a Kúria a Pfv.IV.20.335/2018/6. számú határozatában nem általában, hanem a per konkrét adatai alapján, az egyes kifogásolt cselekmények, illetve közlések tekintetében állapította meg a gazdasági életben jelentős szerepet önként vállaló felperes tűrés kötelezettségének - általa idézett - határát a sérelmezett további körülményekhez képest.

[31] A perbeli ügy tényállása azonban jelentősen eltér a hivatkozott határozat alapjául szolgáló tényállástól. Az alperes a felperes személynevét az önkormányzati választások kampányidőszakában, programjának egyik pontjaként, egy bevezetni kívánt új adónem elnevezésére használta fel. A javaslatának lényege az volt, hogy a társadalmi különbségek csökkentése érdekében olyan adónem bevezetését tartotta indokoltnak, amelyet a vagyonosabbaknak, a mintegy félmilliárd forint értékű helységi ingatlanok tulajdonosainak kellene megfizetni. A tőlük beszedett pénzt pedig a lakhatási válság enyhítésére, a fiatalok

lakáshoz jutásának segítésére, bérlakás programra és a rossz állapotú önkormányzati lakások felújíttatására javasolta fordítani. Az alperes a felperes nevének az új adónem elnevezéseként történő használatával azt a véleményét fejezte ki, hogy a felpereshez hasonlóan meggazdagodott vagyonos személyeknek nagyobb mértékben kellene rész venniük a közteherviselésben. A felperes neve nem gyakori, személye közismert, akit a köztudatban Magyarország leggazdagabb emberei között tartanak számon, az ingatlanfejlesztés területén piacbefolyásoló szerepe van, a miniszterelnök közeli hozzátartozójaként a gazdasági életben való részvétele, vagyonosodása, a közpénzt és közbeszerzést érintő ügyek kapcsán közérdeklődésre tarthat számot.

[32] A felülvizsgálati kérelem alapján, a per érdemi elbírálása során a Kúriának abban a kérdésben kellett állást foglalni, hogy a választási kampány időszakában jelöltként induló politikus részéről a közügyet érintő témában más, a közéletben résztvevő személy nevének politikai véleményt kifejező használata meghaladja-e a véleménynyilvánítás alkotmányos kereteit, vagy azt az érintett személy névviseléshez való joga korlátozhatja.

[33] A Ptk. 2:44. §-a nevesített személyiségi jogokat megelőzően, valamennyi személyiségvédelmi eszközre kiterjedően szabályozza a közszereplők fokozott tűrési kötelezettségét. A Kúria egyetértett az alperesnek azzal az álláspontjával, hogy a közszereplőket is megillető személyiségvédelmi eszközök és a véleménynyilvánítás szabadsága határának megvonása esetén nem lehet az egyes személyiségi jogok között különbséget tenni. A közügyet érintő témában, választási kampányidőszakban, közszereplő részéről elhangzott politikai vélemény esetén a véleménynyilvánítás határai tágabbak, ezért azt az érintett személy, függetlenül attól, hogy mely személyiségi jogának sérelmére hivatkozik, fokozottan tűrni köteles. Az eljáró bíróságok ugyanakkor tévesen mellőzték a névviselési jog és a vélemény szabadság mint azonos szinten védett jogok ütközése során a szükségesség-arányosság teszt alapján elvégzendő mérlegelést.

[34] Az Alkotmánybíróság számos határozatában foglalkozott a közszereplők által választási kampányban tett kijelentések jogszerűségének bírói mérlegelése körében irányadó szempontokkal, kiemelve, hogy tipikusan a közszereplők egymás közti kontextusában kell értelmezni és megítélni a véleménynyilvánítási szabadságot, illetve annak korlátait {5/2015. (II.25.) AB határozat, Indokolás [26]}. Az Alkotmánybíróság több határozatában is rámutatott, hogy a sérelmezett kifejezés értékelése nem történhet csupán "megragadva a kijelentés direkt tartalmánál". A politikai viták felfokozott körében ezek megítélésére a bizonyíthatósági teszt köznapi értelemben vett automatikus alkalmazásával nem kerülhet sor. A vitatott kijelentés értékelését arra is figyelemmel kell elvégezni, hogy a kijelentés a választási kampány speciális szituációjában milyen valódi jelentést hordoz a kampányüzenetek címzettjei, a választópolgárok számára. Ennek az értékelésnek a szemléletét az határozza meg, hogy a közügyek demokratikus vitája során a vita érintettjei a politikai történéseket a maguk összefüggéseiben értelmező polgárok, akik tisztában vannak a pártpolitikai véleménynyilvánítások, különösképpen a kampányolás figyelemfelkeltésre és túlzásokra hajlamos jellemzőivel {3107/2018. (IV.9.) AB határozat, Indokolás [27]-[28] és 3240/2019. (X. 17.) Alkotmánybíróság határozat [29]}.

[35] Az adott esetben az alperes a kivetni javasolt új adónem elnevezésére a felperes személynevét a felperes és a hozzá hasonlóan vagyont szerző emberek „minősítésére”, választási kampányban, közéleti témát érintő vita során használta. A névhasználat a felperes és a hozzá hasonlóan vagyont szerző emberek vagyonosodásával kapcsolatban az elmarasztaló véleményét fejezte ki. Ezért a sérelmezett kifejezés mint politikai vélemény a véleménynyilvánítás szabadságának fokozott védelmét élvező közügyek szabad vitatásának fogalmi körébe tartozik. A véleménynyilvánítás szabadsága az értékítéletet kifejező, az egyén személyes meggyőződését közlő megszólalásokra attól függetlenül kiterjed, hogy a vélemény

értékes vagy értéktelen, helyes vagy helytelen, tiszteletre méltó vagy elvetendő {7/2014. (III. 7.) AB határozat [49], 36/1994. (VI.24.) AB határozat}. Mindebből következően a Kúria az Alkotmánybíróságnak a kampányidőszakban a közügyek körébe tartozó viták során elhangzó politikai vélemények megítélésével összefüggő gyakorlatát irányadónak tekintve - a másodfokú bíróság megítélésével szemben - azt állapította meg, hogy az adott esetben a felperes a személynevének a politikai véleményt tükröző használatát túrni köteles. Az alperes kommunikációjában a felperes személynevének használata kétségtelenül sértő tartalmú, és a névviselési jog magában foglalja a személy tárgyiasítása elleni tiltakozás jogát is. A személyiségvédelem részeként e jognak a véleménynyilvánításhoz fűződő alapjoggal való ütközése esetén azonban - a fentiekben ismertetett külső, objektív szempontok szerint végzett mérlegelés eredményeként - a személyiségvédelem korlátozása indokolt, ezért a névviselési jog sérelme nem állapítható meg.

[36] Miután a kifogásolt közlés véleménynek minősül, tévesen róttá a másodfokú bíróság az alperes terhére annak bizonyítatlanságát, hogy „a felperes a vagyonát jogtalanul, a helységek kárára, méltatlanul tisztességtelen úton szerezte”. A közügyek szabad vitatása során a véleménynyilvánítás szabadságának fokozott védelmével szemben, megalapozatlanul vont a másodfokú bíróság azt is az értékelés körébe, hogy az alperes a választási esélyeinek javítása, a felperessel szembeni, vélt negatív társadalmi értékítéletet kiaknázva politikai haszonszerzési céllal nevezte el az új adónemet a felperesről.

[37] Mindezekre tekintettel a Kúria úgy ítélte meg, hogy a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezése sérti a felülvizsgálati kérelem alapján vizsgált jogszabályokat, ezért azt a Pp. 424. § (3) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és a Pp. 405. § (1) bekezdésének alkalmazásával a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét - eltérő indoklás mellett - helybenhagyta.

Az alkalmazott jogszabályok és az alkalmazott joggyakorlat

[38] 2013. évi V. törvény 2:43. § e) pont, 2:44. § (1) bekezdés, 2:49. § (1) bekezdés
Alaptörvény IX. cikk (1)-(2) bekezdés
PK12. számú állásfoglalás

A döntés elvi tartalma

[39] A névviseléshez való jognak a szólásszabadsággal és a véleménynyilvánítás szabadságával való ütközésének megítélésénél két azonos szinten védett jog gyakorlását kell összemérni a korlátozás szükségességének és arányosságának szem előtt tartásával.

[40] A közszereplőket is megillető személyiségvédelmi eszközök és a véleménynyilvánítás szabadsága határának megvonása esetén nem lehet az egyes személyiségi jogok között különbséget tenni.

Záró rész

[41] A Kúria a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján a felperest kötelezte az alperes által felszámított, az ügyvédi képviseletével felmerült és a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdése, valamint a 4/A. § (1) bekezdése szerint megállapított másodfokú és felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére.

[42] Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 62. § (1) bekezdés *f)* pontja alapján a tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt másodfokú és felülvizsgálati eljárási illetéket a Pp. 102. § (6) bekezdése alapján a felperes köteles megtéríteni.

[43] A Kúria az alperes felülvizsgálati kérelmét a Pp. 405. § (1) bekezdése alapján megfelelően alkalmazandó Pp. 376. § (1) bekezdés alapján tárgyaláson bírálta el.

helység, 2022. május 11.

Dr. Kovács Zsuzsanna s.k. a tanács elnöke, Dr. Dzsula Marianna s.k. előadó bíró, Dr. Stark Marianna s.k. bíró